

2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-rezervi-stanovili-275-mlrd-dol-ssha-za-pidsumkami-lyutogo> (дата звернення: 15.04.2025).

3. Ситник Н. С. Фінансова безпека держави: загрози та виклики в умовах війни. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2024. № 44. С. 181–189. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/18462/1/sytnyk.pdf> (дата звернення: 16.04.2025).

4. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13> (дата звернення: 06.11.2024).

5. Ганзюк С., Драй О. Загрози фінансовій безпеці України. *Modern Economics*. 2023. № 38. С. 28–33. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/en/threats-to-the-financial-security/> (дата звернення: 16.04.2025).

6. Структура міжнародних резервів у розрізі інструментів. *Національний банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo/tools-structure> (дата звернення 16.04.2025).

Юрчишена Л. В.

канд. екон. наук, доцент, завідувач
кафедри фінансів і банківської справи

Донецького національного університету імені Василя Стуса

Штраус О. О.

бакалаврант ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Донецького національно університету імені Василя Стуса

МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У ПЕРІОД ВОЄННОЇ КРИЗИ

Вступ. Повномасштабна війна з росією поставила перед Україною безпрецедентні економічні виклики, що посилило роль міжнародних фінансових організацій у забезпеченні фінансової стабільності країни. Дослідження особливостей взаємодії України з МФО в умовах воєнної кризи дасть змогу виявити ефективні механізми фінансової підтримки та визначити перспективи подальшого співробітництва. Питання співпраці України з МФО досліджували вчені А. А. Ілляніна, В. І. Міщенко та М. І. Боярчук. Однак в умовах повномасштабної війни виникла необхідність переосмислення цих механізмів з урахуванням нових реалій.

Метою роботи є визначення механізму взаємодії України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах воєнної кризи, оцінка їх ефективності та окреслення перспектив подальшого співробітництва.

Основна частина. З початку незалежності в 1991 р. Україна встановила співпрацю з ключовими МФО для стабілізації економіки та інтеграції у світову фінансову систему [1]. Основними елементами цієї співпраці є фінансова підтримка, технічна допомога та політичні консультації.

Україна співпрацює з низкою впливових МФО, кожна з яких має свою специфіку та роль у забезпеченні фінансової стабільності країни в умовах війни [3].

МВФ залишається найважливішим зовнішнім фінансовим партнером, надавши понад 37 млрд доларів США від початку співпраці в 1992 р. [7]. У березні 2023 р. МВФ схвалив 48-місячну угоду про розширене фінансування для України на суму приблизно 15,6 млрд доларів, що стало найбільшим пакетом фінансування після російського вторгнення [7]. У 2-му кварталі 2024 р. МВФ розширив цю програму додатковими 3 млрд доларів, спрямованими на підтримку фінансової стабільності в умовах затяжних воєнних дій [2].

Світовий банк зосереджується на структурних змінах та довгострокових інвестиційних проєктах. У березні 2024 р. він затвердив новий пакет допомоги в розмірі 2,5 млрд доларів, спрямований на відновлення критичної інфраструктури та енергетичної безпеки України [4].

ЄБРР інвестував приблизно 18 млрд євро в понад 511 проєктів, ставши найбільшим окремим інвестором в Україні [5]. На початку 2025 р. ЄБРР анонсував інвестиційний план на суму 3 млрд євро для підтримки приватного сектору України, спрямований на відновлення виробничих потужностей та створення нових робочих місць [5].

Ключовими механізмами міжнародного фінансування України у 2024–2025 рр. стали [2; 6]:

1. Позики на основі політики, що сприяють макроекономічним змінам за умови впровадження певних політичних стратегій.

2. Екстрена допомога, яка надає оперативну підтримку під час надзвичайних ситуацій.

3. Пільгове фінансування з вигідними умовами для уникнення некерованої заборгованості воєнного часу.

4. Безвідшкодовне фінансування через багатосторонні довірчі фонди, як-от Фонд допомоги, відновлення, реконструкції та реформування України Світового банку, який у 2024 р. досягнув 3,2 млрд доларів [4].

5. Гарантійні інструменти для зменшення ризиків та залучення більшого фінансування.

6. Страхові рішення від воєнних та політичних ризиків, які у 2024 р. охопили додатково 1,5 млрд доларів інвестицій [2].

7. Стратегії змішаного фінансування, що поєднують різні джерела фінансування для максимального використання обмежених ресурсів.

8. Новий у 2024–2025 рр. механізм «інвестиції за реформи», що передбачає поетапне розблокування інвестицій у відповідь на конкретні реформи [6].

Завдяки підтримці МФО Україна зберегла відносну макроекономічну стабільність, незважаючи на воєнні дії [3; 6]. У 2024 р. зростання ВВП становило приблизно 3,7 %, а прогноз на 2025 р. становить 4,5 %, що свідчить про поступову стабілізацію економіки [1]. Інфляція знизилася з піку в 26,6 % у 2022 р. до приблизно 15 % до кінця 2023 р. і продовжила зниження до 9,8 % у 2024 р. [1]. Валютні резерви підтримувалися на достатньому рівні (40,5 млрд доларів США станом на лютий 2024 р.), а до кінця 2024 р. зросли до 42,8 млрд доларів США [1].

Основними досягненнями у співпраці з МФО у 2024–2025 рр. стали [2; 6]:

- розширення програми доступного кредитування бізнесу, яка охопила додатково 25 000 підприємств у 2024 р.;
- запуск у 2-му кварталі 2024 р. програми реструктуризації зовнішнього боргу України, що дало змогу відтермінувати платежі на суму 7,5 млрд доларів;
- впровадження механізму інвестиційних гарантій для іноземних інвесторів, що охопив проекти на суму 2,8 млрд доларів у 2024 р.;
- впровадження нової системи моніторингу ефективності використання міжнародної допомоги у першому кварталі 2025 р.

Статус кандидата України на вступ до ЄС, отриманий у 2022 р., відкриває нові можливості для співпраці з МФО [5]. У 2024 р. розпочато впровадження механізмів фінансування перед вступом, аналогічних тим, що використовувались в інших країнах-кандидатах [5]. На 2025 р. заплановано запуск Фонду інтеграції України до ЄС з початковим капіталом у 6 млрд євро [2, 5].

Висновки. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями є ключовим елементом економічного прогресу, стабільності та стійкості в умовах воєнної кризи. Досвід України демонструє, що навіть у найважчих обставинах економічну стійкість можна значно підвищити завдяки іноземній фінансовій допомозі. У наступні роки, коли Україна працюватиме над післявоєнним відновленням та європейською інтеграцією, цей альянс і надалі матиме вирішальне значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями. *Офіційний сайт НБУ*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions>
2. Звіт про співпрацю України з МФО за 2023–2024 рр. *Міністерство фінансів України*. Київ, 2024. 128 с.
3. Шелест О. Л., Сидоренко О. О. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями в умовах воєнного стану. *Економіка України*. 2023. № 6. С. 21–38.
4. Проекти та програми 2022–2025. *Світовий банк в Україні*. 2024. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
5. Стратегія для України 2022–2027. *Європейський банк реконструкції та розвитку*. Київ: ЄБРР, 2023. 87 с.
6. Петренко І. В. Фінансова стабільність України в умовах війни: роль міжнародних кредиторів. *Фінанси України*. 2024. № 3. С. 7–23.
7. Міжнародний валютний фонд. Україна: огляд програми розширеного фінансування. Вашингтон: МВФ, 2024. 56 с.